

Bijlage 1

Overzicht van bestaande activiteiten en initiatieven

Vondsten en bijbehorende documentatie duurzaam bewaren en ontsluiten

In het kader van de Erfgoedwet is de provincie eigenaar van vondsten die gedaan zijn bij archeologische onderzoeken in de provincie. Deze moeten met de bijbehorende documentatie zodanig worden opgeslagen dat ze behouden blijven en duurzaam toegankelijk zijn. Aangezien de grenzen van de opslagcapaciteit van het huidige depot bereikt zijn, bereiden we de verhuizing van het Provinciaal Archeologisch Depot voor. Naar verwachting zal de verhuizing naar een nieuw (groter en duurzamer) depot (in huur van de gemeente Utrecht) in 2026 plaatsvinden. Het Provinciaal Archeologisch Depot stimuleert en ondersteunt bruikleen van vondsten voor exposities. Ook werkt het depot nauw samen met vrijwilligers in de archeologie.

Vondsten duurzaam beheren via Archeodepot

Voor het beheer van vondsten en documentatie wordt de webapplicatie ArcheoDepot.nl gebruikt, die door samenwerking tussen verschillende provincies is ontwikkeld. Archeodepot.nl voorziet in de behoefte van het archeologisch veld aan een centraal loket met uniforme aanleveringseisen. ArcheoDepot.nl is in de afgelopen jaren uitgebreid, maar heeft nog doorontwikkeling. Onder andere met oog op aansluiting van gemeentelijke depots, koppeling met het informatiesysteem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en ontsluiting van gegevens voor publiek en wetenschap.

Toegankelijk maken van archeologische onderzoeken

Ongeveer een tiende van de projecten opgeslagen in het Provinciaal Archeologisch Depot betreft onuitgewerkt oud onderzoek. Dat is onwenselijk omdat informatie verloren dreigt te gaan en nadere selectie onmogelijk is. Er is een prioriteitenlijst opgesteld die zowel door ons als provincie als door gemeentelijke depots onder de aandacht wordt gebracht bij het archeologisch veld. Om deze projecten alsnog uit te kunnen (laten) werken en onder de aandacht van het publiek te brengen, willen wij samenwerkingsmogelijkheden met bijvoorbeeld universiteiten en koppelkansen met huidig archeologisch onderzoek benutten. Een mooi voorbeeld is de huidige samenwerking met Rijkswaterstaat, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de gemeente Leusden voor de uitwerking van een groot onderzoek uit de jaren 1982-1985 naar een bijzondere nederzetting met bewoning van de ijzertijd tot de middeleeuwen bij Oud-Leusden. Eind 2024 wordt het rapport verwacht; het is ook de bedoeling om de bevindingen te delen met het publiek.

Archeologie in provinciale erfgoededucatie

Met erfgoededucatie worden leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs bekend gemaakt met materieel en immaterieel erfgoed. Kennis over erfgoed helpt hen bij hun algemene ontwikkeling, deelname aan de maatschappij en begrip voor de eigen leefomgeving. In de provincie Utrecht zorgen Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht voor een goed aanbod van cultuur- en erfgoededucatie. Zij adviseren gemeenten (gemeenten Utrecht en Amersfoort hebben eigen programma's), scholen en musea, ontwikkelen programma's en bieden deze aan. Het aanbod van erfgoededucatie bevat onder meer het project over de Limes in Nederland waar veel archeologie in is verwerkt. Bij dit project komt er o.a. een gastdocent (archeoloog) in de klas om te vertellen wat een archeoloog is en doet, en om vondsten te determineren met de kinderen. Ook komt er tijdens dat project een paar dagen een archeologische ontdekvitrine op school te staan, met opdrachten verbonden aan archeologisch onderzoek. Ter illustratie, het lesmateriaal in Nieuwegein ziet er zo uit: <https://kunstcentraal.nl/projecten/langs-de-limes-nieuwegein/>

Meekijken bij archeologische opgravingen

Naast de formele educatieve programma's heeft Landschap Erfgoed Utrecht in samenwerking met AWN Nederlandse archeologievereniging ook [3 praktische wegwijzers](#) gemaakt om meer kinderen toegang te geven op opgravingen. Scholen, gemeenten en opgravingsbedrijven kunnen deze kijkwijzers gratis gebruiken tijdens een bezoek van kinderen aan de opgraving.

Verhalen over archeologie op het platform UtrechtAltijd.nl

Op het digitale verhalenplatform UtrechtAltijd wordt 'Het verhaal van Utrecht', onze provinciegeschiedenis, op een toegankelijke wijze verteld. Bezoekers van de website worden geïnspireerd én geactiveerd om op zoek te gaan naar de plekken in de provincie waar de verhalen hun oorsprong hebben. Het platform biedt veel verhalen op het gebied van archeologie, maar deze staan nog niet thematisch bij elkaar. Op dit moment worden gesprekken gevoerd met Landschap Erfgoed Utrecht om een apart thema archeologie aan te maken met verhalen over

vondsten, ontdekkingen en activiteiten in onze provincie. De bescheiden collectie thematische verhalen bij archeologische vondsten uit het Provinciaal Archeologisch Depot worden via UtrechtAltijd.nl ontsloten.

Vondsten delen bij ArcheoHotspot.nl

Op dit digitale platform kan iedereen kennis, verhalen en vondsten uit de eigen omgeving delen. Het platform biedt tientallen archeologische verhalen over archeologische vondsten die de gehele provincie beslaan. Er zijn ook fysieke ArcheoHotspots in het land, waaronder één in onze provincie: op Museum Hoge Woerd is het ArcheoLab gerealiseerd, waarin bezoekers aan de slag kunnen met authentieke archeologische materialen en onderzoekstechnieken. Ook is er archeologische spreekuur, waar eenieder langs kan komen met een gedane vondst om daar meer over te weten te komen. Sommige bijzondere vondsten leiden tot een verhaal op UtrechtAltijd.

Bekendmaken van archeologische verhalen met subsidieregeling

Door middel van onze subsidieregeling 'Het publieksbereik van Utrechts erfgoed' stimuleren we het bekend en beleefbaar maken van het erfgoed in onze provincie voor een groot publiek. Elk jaar worden zo'n 15 projecten ondersteund. Daarbij hebben we extra aandacht voor aanvragen op het gebied van varend erfgoed, immaterieel erfgoed en de Wereldoorlogen. De afgelopen jaren zijn vanuit deze regeling ook diverse projecten gerealiseerd op het gebied van archeologie. Zo is er een financiële bijdrage geleverd aan een animatie over de hondenkarmolen in Doorn, aan een museale presentatie van de muntenschat in Vianen, aan een grafheuvelproject op de Utrechtse Heuvelrug en aan de doorontwikkeling van ArcheoLab en de Houtkamer van hét Archeologiemuseum in Utrecht: Castellum Hoge Woerd.